

تفویض در تشریحات به اهل بیت (ع) بر اساس روایات عرفانی شیعه

عادل مقدادیان^۱

اسدالله مصطفوی^۲

چکیده

روایات شیعه مملو از مطالبی است که در ساختار عرفانی قابل توجیه است و ممکن است با نگاه کلامی صرف، غلو شمرده شود. «تفویض» و «تشریح» دو کلیدواژه‌اند که به واسطه اشتراک لفظی در کلام و عرفان، رهنم بسیاری از افراد شده‌اند. «تفویض در تشریح» برای واسطه فیض؛ یعنی اهل بیت (ع) به سه معناست؛ نخست آنکه اختیار دین‌گذاری به اهل بیت (ع) سپرده شده است؛ دوم اینکه هدایت بشر به عهده آنان است و سوم اینکه پذیرش توبه در دنیا و شفاعت در آخرت در اختیار آنهاست. عارفان شیعی معتقدند اهل بیت در تکوین یعنی آفرینش و نگهداری موجودات نقش مستقیم دارند. در تشریحات نیز بدان جهت که خدا ولایت را در اختیار آنان گذاشته، حق تشریح نیز برایشان ثابت است. این پژوهش بر آن است که با بررسی مفهوم ولایت واسطه فیض و حدود و ثغور این ولایت از منابع روایی شیعه، فرضیه وجود «تفویض در شریعت» را به اثبات برساند.

واژگان کلیدی: تفویض، تشریح، واسطه فیض، ولایت، شفاعت

^۱. استادیار گروه ادیان و عرفان دانشگاه بین‌المللی اهل بیت (ع) meghdadiyan@abu.ac.ir

^۲. استادیار گروه کلام و فلسفه اسلامی دانشگاه بین‌المللی اهل بیت (ع) mostafavi@abu.ac.ir